

Posudek školitele
disertace MgA. Karin Písařikové
FUNKCIONALISTICKÉ NÁHROBKY V BRNĚ
Fakulta výtvarných umění VUT
Brno 2012

MgA. Karin Písařiková se přihlásila do doktorského studijního programu Fakulty výtvarných umění na tematický okruh Sepulkrální umění v rámci studijního oboru Umění ve veřejném prostoru a umělecký provoz. Po dvou letech studia neměla ještě před státní doktorskou zkouškou jasnější představu o zaměření své disertace. Na návrh školitele jí proto zkušební komise stanovila téma *Funkcionalistický náhrobek v Brně*. Pokud by toto téma na úrovni zpracovala, mohlo se jednat o původní a tudíž přínosné pojednání, neboť historici, teoretici a kritici architektury věnovali meziválečnému náhrobku, a to nejen v Brně, zatím jen zcela okrajovou pozornost. Výsledek však nesplnil očekávání. I tak je nutno ocenit materiál, který doktorandka výtěžila studiem plánových a písemných dokumentů, při jednání se správou hřbitovů, terénním průzkumem, případně ze svědectví pamětníků. Vznikl početný katalog náhrobků z období dvacátých až čtyřicátých let s podrobným popisem jednotlivých realizací, plánů a s fotografiemi.

Autorka však nezvládla úkol po stránce obsahového členění, metodologicky a interpretačně, takže v předkládané podobě působí disertace jako nahodilý sled dílčích textů, vyžadující teprve dopracování do promyšleného celku. Tím by došlo k eliminaci opakujících se částí, k vyloučení zbytečných medailonů architektů, mechanicky opisovaných z literatury, i k podstatné redukci informací o objednatelích náhrobků a zesnulých. Za zbytečné je možno pokládat i členění práce podle jednotlivých hřbitovů, navíc s jejich obsáhlou historií, sahající v řadě případů až do předminulého století. S tím by souvisela nezbytná jazyková a stylistická úprava a přizpůsobení poznámkového aparátu a titulků u obrázků obvyklým normám.

Kardinální problém ale představuje mizivá znalost funkcionalismu, daná nedostatečným rozhledem doktorandky i nepochopením literatury, která se jí dostala do rukou. Na jedné straně cituje méně významné práce (Haas, Nový), na straně druhé nezná zásadní tituly. Paradoxní je citace Pojslovy publikace Sepulkrální památky na Moravě a ve Slezsku do roku 1420. Poznatky z literatury parafrázuje nepřesně, zkresleně, někdy naivně. Jeden příklad za četné další: u rondokubistických náhrobků Bohuslava Fuchse Písařiková uvádí, že jsou inspirovány Kotěrou, Janákem a Gočárem (s. 26). Přitom cituje vynikající knihu Pavla Šopáka o Kolibě, obci umělecké tvorby na Moravě (s. 27), jenž naopak vyzvedává snahu architekta o vytvoření svébytného plastického stylu a definuje jeho zásadní odlišnosti od pojetí jmenovaných pražských tvůrců. Omezeně vyhověla mé výzvě, aby prostudovala dobové názory na architekturu náhrobků. Některé pasáže textu mám za autorčiny vlastní fabulace (například stanovení kritérií kladených na náhrobek – teze disertační práce, s. 10). Přitom nevyužila příkaz Vojtěcha Bati, který uvedla na s. 19 („*aby na hroby nedodávali [kameníci] žádné sochařské výzdoby a aby se omezili při výrobě pouze na hmotu samotnou, upravenou vkusným způsobem do geometrických tvarů*“), kde není žádná vertikálnost kvůli kontemplaci, kterou má obecně za jeden ze základních znaků náhrobku. Posudek na disertaci nelze koncipovat jako polemiku s autorčinými názory, prakticky na každé straně se vyskytují formulace, které uvádějí odborníka do rozpaků. Karin Písařiková se ujala úkolu z dějin architektury bez potřebné uměleckohistorické výzbroje, kterou se jí nepodařilo získat ani během sedmiletého doktorského studia.

Prof. PhDr. Jan Sedlák, CSc.

V Brně dne 11. května 2012